

Posudek oponenta k diplomové práci Doroty Skřivanové s názvem „Jazyková metoda právní interpretace (limity a nevyužití možnosti)“

Obecně

Předložená práce se věnuje tématu, které je neprávem v současné právní teorii spíše opomíjeno, a tím je jazyková metoda výkladu práva. Snad je tomu tak proto, že jazykový výklad je chápán jako „*prvotní přiblížení se k významu interpretovaných právních předpisů*“ a „*jeho užívání je projevem právního formalismu a nevzdělanosti*“ (volná parafráze závěrů nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/97).

Protože tento názor nesdílím, oceňuji, že si autorka toto téma zvolila a věnovala se mu.

K formálním náležitostem

Svým rozsahem relativně stručná práce je rozdělena do tří kapitol, jimž předchází úvod a uzavírá je závěr.

V první kapitole autorka v podstatě pouze formuluje východiska práce a definuje výchozí pojmy. V druhé kapitole analyzuje samotný jazykový výklad a propojuje jej s ostatními výkladovými metodami. Ve třetí kapitole se zabývá „limity“ jazykového výkladu a popisuje jeho nevyužití možnosti.

Strukturu práce považuji za vhodně zvolenou. Autorka podává výklad přehledně, plynule přechází mezi jednotlivými dílčími tématy.

Práce vychází z dostatečného množství pramenů, které jsou v práci taktéž korektně citovány. Menší je počet cizojazyčných zdrojů, nicméně s ohledem na povahu práce nejde o zásadní problém.

Po jazykové stránce je práce v zásadě zdařilá, neboť jsem nezaznamenal větších lingvistických prohřešků – jde zejména o chybějící interpunkci. Na srozumitelnosti práce to však neubírá.

Jakkoliv kladně hodnotím práci s literárními zdroji, nemohu nevytknout nedbalou práci se zdroji formálními. Označovat „nálezy“ Ústavního soudu za „usnesení“ (viz seznam literatury na str. 52 a jinde v textu) považuji za zbytečnou chybu. Je potřeba vzít v úvahu, že jazykový výklad se mj. spoléhá na důsledně zachovávanou terminologii, jejíž opomíjení v samotné práci je jistě problém.

K obsahu práce

Pokud jde o obsah práce, považuji jej za spíše schematický. Autorka se drží jakéhosi učebnicového přístupu k tématu (viz např. kap. 2.3.2 – Integrální zásady jazykového výkladu, ale i jinde), ačkoliv by bylo možno očekávat vzhledem k rozsahem omezenému tématu práce větší detailnost.

Ze svého hlediska postrádám v práci minimálně zmínku o jazykovém strukturalismu, který významně obohatil lingvistiku o nové přístupy, které by byly využitelné i při jazykovém výkladu právních textů. Právě jazykový strukturalismus, který významně ovlivnil lingvistiku jako takovou, a jehož výstupy máme patrně vlivem jazykové výchovy intuitivně k dispozici, může hrát poměrně zásadní význam při objasňování relevance jazykového výkladu. Pouze nemnozí právní teoretici však takto k otázce jazykového výkladu přistupují.

Nevyužit tak zůstal prostor, který se vzhledem k tématu práce přímo nabízel, totiž hlubší rozbor lingvistických přístupů k výkladu. Stručná subkapitola 3.2.2 mohla být významněji rozvinuta.

Spíše deskriptivnímu přístupu autorky k celému tématu pak odpovídá též relativně nekritický přístup k jednotlivým koncepcím, které autorka spíše zmiňuje, aniž by k nim zaujala vlastní stanovisko (viz např. pasáž věnovanou logickému výkladu na str. 22 a násl.).

Z tohoto důvodu se nemohu příliš ztotožnit s úvahou autorky o blízkosti logické (taktéž systematické) výkladové metody k jazykovému výkladu, resp. o jejich „umělém vyčlenění“ (str. 45 shora). Nemohu přitakat ani kusému závěru o významu jazykového výkladu pro dotváření právě (tamtéž), neboť samotný jazykový výklad nemůže, navzdory tvrzení autorky, k takovému závěru dospět. Celkově pak tezi o neodlišitelnosti jazykového výkladu od výkladu systematického a logického nepovažuji za přesvědčivou. Považuji za vhodné, aby autorka své závěry v rámci obhajoby více rozvinula a zdůvodnila.

Z celkového hlediska nicméně považuji práci za zdařilou. Nesdílím v tomto ohledu předpoklad, podle nějž má diplomová práce přinést zásadní nové poznatky; takové nároky lze klást na práce vyššího stupně. Považuji za dostatečné, že diplomant prokázal schopnost orientace v tématu, což se autorce zdařilo, byť s naznačenými výhradami.

Pro účely obhajoby bych autorku kromě jiného odkázal na již zmíněný jazykový strukturalismus s tím, aby dokázala vysvětlit, zda a v jakém rozsahu může tento přístup k jazyku být přínosem pro samotný jazykový výklad právních textů.

Závěry

Práci považuji za zdařilou a doporučuji ji k obhajobě, na jejímž průběhu bude záviset celkové hodnocení práce.

V Praze dne 13. června 2024

Doc. JUDr. Jan Tryzna, Ph.D., v. r.